ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Шығыстану факультеті
Түріктану және Шығыс елдерінің тарихы кафедрасы

БЕКІТЕМІН
Факультет деканы
____
______________Ем Н.Б.
«29» тамыз 2024ж.

ПӘННІҢ ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕШЕНІ

«[92944]/Лингвистикалық доктриналар және лингвистика теориясы»

«8D02305 Шетел филологиясы (шығыс тілдері)» білім беру бағдарламасы

1 курс
көктемгі семестр
Кредит саны - 5

Алматы 2024 ж.

Пәннің оқу-әдістемелік кешенін әзірлеген доцент м.а., А. Халел

«8D02305 Шетел филологиясы (шығыс тілдері)»білім беру бағдарламасының оқу жоспары негізінде

Түріктану және Шығыс елдерінің тарихы кафедрасының мәжілісінде қарастырылды және ұсынылды №1 хаттама, « 17 » тамыз 2024 ж.

Кафедра меңгерушісі __________________ М.Ш. Эгамбердиев

СИЛЛАБУС
2024-2025 оқу жылының көктемгі семестрі
«8D02305 Шетел филологиясы (шығыс тілдері)» білім беру бағдарламасы

Пәннің ID және атауы	**Білім алушының өзіндік жұмысын (БӨЖ)** *БӨЖ, МӨЖ, ДӨЖ оқыту деңгейіне қарап енгізіңіздер*	**Кредиттер саны**			**Кредит-тердің жалпы саны**	**Оқытушының жетекшілігімен білім алушының өзіндік жұмысы (ОБӨЖ)** *ОБӨЖ,ОМӨЖ, ОДӨЖ оқыту деңгейіне қарап енгізіңіздер*
		Дәрістер (Д)	**Семинар сабақтар (СС)**	**Зерт. сабақтар (ЗС)**		
[92944] Лингвистикалық доктриналар және лингвистика теориясы	**3**	**1.70**	**3.30**	**-**	**5**	**7**

ПӘН ТУРАЛЫ АКАДЕМИЯЛЫҚ АҚПАРАТ

Оқыту түрі	**Циклы, компоненті**	**Дәріс түрлері**	**Семинар сабақтарының түрлері**	**Қорытынды бақылаудың түрі мен платфомасы**
Офлайн -дәстүрлі оқыту форматы	Базалық	-	Практикалық, аналитикалық	офлайн/жазбаша
Дәріскер (лер)	доцент м.а. Халел А			
e-mail:	agnur.h.82@gmail.com			
Телефоны:	+77076944938			
Ассистент (тер)				
e-mail:				
Телефоны:				

ПӘННІҢ АКАДЕМИЯЛЫҚ ПРЕЗЕНТАЦИЯСЫ

ОН когнитивтік (1-2), функционалдық (2-3), жүйелілік (1-2), барлығы 4-5 құзыреттіліктер негізінде құралады.
Бакалавр деңгейіндегі ОН оқу-жобалық зерттеулер негізінде қалыптасатын білім алушылардың академиялық дағдыларын көрсетуі керек.
Магистратура мен докторантура деңгейлеріндегі ОН білім алушылардың ғылыми-зерттеу жұмыстарына тартылғандығын көрсетуі керек: зерттеу жүргізуге қабілеттілігі және оның нәтижелерін тарату.
Құзыреттіліктердің (5-тен тұратын) түрлері мен саны оқыту деңгейін есепке алу негізінде құралады.

Пәннің мақсаты	**Оқытудан күтілетін нәтижелер (ОН)***	**ОН қол жеткізу индикаторлары (ЖИ)**
Пәннің мақсаты – лингвистикалық ілімдер мен лингвистика теорияларын сыни тұрғыдан талдау, олардың әдістерін саралау және өз зерттеулерінде қолдану қабілетін қалыптастыру. Курста генеративті лингвистика, интерпретивизм, Монтегю грамматикасы, функционализм, прототиптер теориясы, тіл "категориялар торы" ретінде, мәтіндік лингвистика және	1. Сан алуан лингвистикалық концепциялар туралы жалпы түсінік беру;	1. Лингвомәдениеттану саласының пәндік критерийлері мен қағидалары туралы жан-жақты мәлімет беріледі;
		1.2 басты міндеті тілдің сөздік қорын, тілдік құбылыстарын жан-жақты зерттеу ғана емес, жалпы тіл білімінің теориялық-әдістемелік базасына үлес қосу, тіл ғылымының зерттеу шеңберін кеңейту болып табылады.
	2. Пәнді меңгеру барысында алған білімдер мен дағдыларды практикада пайдалана алуға, ғылыми зерттеулерде қолдана алуға үйрету;	2.1 Лингвомәдениеттану тіл мен мәдениеттің, тіл мен этностың, тіл мен ұлттық менталитеттің арақатынасын сипаттап, зерттеп, зерделейді;
		2.2 Лингвомәдениеттану нысаны – тіл мен

<table>
<tr><td rowspan="5">текстология; сөйлеу актісі теориясы, когнитивтік лингвистика және т.б. мәселелері қарастырылады.</td><td></td><td>мәдениеттің өзара әсері мен арақатынасы, тілдегі рухани және материалдық құндылықтардың көрінісі, яғни адам еңбегінің нәтижесінде дұрыс жазылуын меңгереді;</td></tr>
<tr><td rowspan="2">3. Лингвомәдени аспектілер, яғни тілдің кумулятивтік қызметінен тарайтын лингвомәдениеттану, лингвоелтану салаларының жеке пән ретіндегі зерттеу бағыттары мен антропоөзектік парадигмадағы тілдің аялық білім шеңберінен туындайтын когнитивтік тіл білімі, психолингвистика, әлеуметтік тіл білімі салаларың мақсат-міндеттері мен ұстанымдарына сипаттау.</td><td>3.1 Этнолингвистиканың қалыптасу барысында айқындалған өзіндік дәстүрі мен үрдісі, зерттеу объектісі мен әдіс-тәсілдері, ұстанған принциптерімен таныстыру негізделеді;</td></tr>
<tr><td>3.2 Аталмыш пән өзге мәдениет өкілдерінің дүниетанымы, эстетикалық нормалары, діни наным-сенімдері туралы жан-жақты ақпарат алуға мүмкіндік береді;</td></tr>
<tr><td rowspan="2">4. Қазргі лингвистикалық зерттеулерде басымдылыққа ие концепциялардың ішінен өзіне керегін таңдап алып, басшылыққа алу арқылы өзінің зерттеу жұмысында қосымша талдау жүргізуге үйрету;</td><td>4.1 Пәнді меңгеруді жеңілдету үшін әдеби нұсқалармен танысып, олардың тілдік сипатын (фонетика¬лық, лексикалық, морфологиялық, синтаксистік) анықтап, мәтіндерге лингвистикалық талдау жұмыстарын жүргізіледі.</td></tr>
<tr><td>4.2 Лингвомәдениеттану ғылымының қалыптасуы, зерттелу тарихы, пәні, зерттеу нысаны жайында жан-жақты мағлұмат беру. Отандық және шетелдік ғалымдардың ұсынған тұжырымдарымен таныстырып, антропоөзектік бағыттағы зерттеулерге шолу жасайды.</td></tr>
<tr><td>Пререквизиттер</td><td colspan="2">Тілдердің тарих</td></tr>
<tr><td>Постреквизиттер</td><td colspan="2">когнитивтік лингвистика</td></tr>
<tr><td>Оқу ресурстары</td><td colspan="2">Оқу әдебиеттері:
1. Аманжолов С. Қазақ тілі диалектологиясы мен тарихының мәселелері. Оқу құралы. - Алматы: Сөздік-Словарь, 2019.
2. Авакова Р.Ә. Фразеология теориясы. - Алматы: Қазақ университеті,2020.
3. Авакова Р.Ә. Фразеологиялық семантика. - Алматы: Қазақ университеті, 2018.
4. Степанов Ю.С. Прагматика. Лингвистический энциклопедический словарь. –М.: энциклопедия, 2021.
5. Апресян Ю.Д. Коннотации как часть прагматики слова // - В кн.: Интегральное описание языка и системная лексикография. - М., 2021.
6. Аханов К. Тіл білімінің негіздері. -Алматы: Мектеп, 2021.
Қосымша:
1. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека. -М.: Наука,2020.
17. Барт Р. Основы семиологии // Структурализм «за» и «против». – М,
2019.
18. Қалиев Ғ. Тіл білімі терминдерінің түсіндірме сөздігі. –Алматы: Сөздік-Словарь, 2022.
Интернет-ресурстар:
1.kaz-tili.kz,www.sozdik.kz, www.soylem.kz,tilalemi.kz. emle.kz.terminkom.kz.atau.kz</td></tr>
</table>

Пәннің академиялық саясаты	Пәннің академиялық саясаты әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Академиялық саясатымен және академиялық адалдық Саясатымен айқындалады. Құжаттар Univer ИЖ басты бетінде қолжетімді. **Ғылым мен білімнің интеграциясы.** Студенттердің, магистранттардың және докоранттардың ғылыми-зерттеу жұмысы – бұл оқу үдерісінің тереңдетілуі. Ол тікелей кафедраларда, зертханаларда, университеттің ғылыми және жобалау бөлімшелерінде, студенттік ғылыми-техникалық бірлестіктерінде ұйымдастырылады. Білім берудің барлық деңгейлеріндегі білім алушылардың өзіндік жұмысы заманауи ғылыми-зерттеу және ақпараттық технологияларды қолдана отырып, жаңа білім алу негізінде зерттеу дағдылары мен құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған. Зерттеу университетінің оқытушысы ғылыми-зерттеу қызметінің нәтижелерін дәрістер мен семинарлық (практикалық) сабақтар, зертханалық сабақтар тақырыбында, силлабустарда көрініс табатын және оқу сабақтары мен тапсырмалар тақырыптарының өзектілігіне жауап беретін ОБӨЗ, БӨЗ тапсырмаларына біріктіреді. **Сабаққа қатысуы.** Әр тапсырманың мерзімі пән мазмұнын іске асыру күнтізбесінде (кестесінде) көрсетілген. Мерзімдерді сақтамау баллдардың жоғалуына әкеледі. **Академиялық адалдық.** Практикалық/зертханалық сабақтар, БӨЖ білім алушының дербестігін, сыни ойлауын, шығармашылығын дамытады. Плагиат, жалғандық, шпаргалка пайдалану, тапсырмаларды орындаудың барлық кезеңдерінде көшіруге жол берілмейді. Теориялық оқыту кезеңінде және емтихандарда академиялық адалдықты сақтау негізгі саясаттардан басқа «Қорытынды бақылауды жүргізу Ережелері», «Ағымдағы оқу жылының күзгі/көктемгі семестрінің қорытынды бақылауын жүргізуге арналған Нұсқаулықтары», «Білім алушылардың тестілік құжаттарының көшіріліп алынуын тексеру туралы Ережесі» тәрізді құжаттармен регламенттеледі. **Инклюзивті білім берудің негізгі принциптері.** Университеттің білім беру ортасы гендерлік, нәсілдік/этникалық тегіне, діни сенімдеріне, әлеуметтік-экономикалық мәртебесіне, студенттің физикалық денсаулығына және т.б. қарамастан, оқытушы тарапынан барлық білім алушыларға және білім алушылардың бір-біріне әрқашан қолдау мен тең қарым-қатынас болатын қауіпсіз орын ретінде ойластырылған. Барлық адамдар құрдастары мен курстастарының қолдауы мен достығына мұқтаж. Барлық студенттер үшін жетістікке жету, мүмкін емес нәрселерден гөрі не істей алатындығы болып табылады. Әртүрлілік өмірдің барлық жақтарын күшейтеді. Барлық білім алушылар, әсіресе мүмкіндігі шектеулі жандар, телефон/e-mail ***Халел Агнур/ 87076944938/ aknur_h@mail.ru*** немесе MS Teams-тегі бейне байланыс арқылы *a.khalel@kaznu.edu.kz* кеңестік көмек ала алады. **МООС интеграциясы (massive openlline course). МООС**-тың пәнге интеграциялануы жағдайында барлық білім алушылар **МООС**-қа тіркелуі қажет. **МООС** модульдерінің өту мерзімі пәнді оқу кестесіне сәйкес қатаң сақталуы керек. **Назар салыңыз!** Әр тапсырманың мерзімі пәннің мазмұнын іске асыру күнтізбесінде (кестесінде) көрсетілген, сондай-ақ **МООС**-та көрсетілген. Мерзімдерді сақтамау баллдардың жоғалуына әкеледі.

БІЛІМ БЕРУ, БІЛІМ АЛУ ЖӘНЕ БАҒАЛАНУ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

Оқу жетістіктерін есептеудің баллдық-рейтингтік әріптік бағалау жүйесі

Баға	**Баллдардың сандық баламасы**	**% мәндегі баллдар**	**Дәстүрлі жүйедегі баға**
A	4,0	95-100	Өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	
C	2,0	65-69	Қанағаттанарлық
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D	1,0	50-54	Қанағаттанарлықсыз
FX	0,5	25-49	
F	0	0-24	

Бағалау әдістері

Формативті және жиынтық бағалау	**% мәндегі баллдар**
Дәрістердегі белсенділік	14
Практикалық сабақтарда жұмыс істеуі	29
Өзіндік жұмысы	26
Жобалық және шығармашылық қызметі	10
Қорытынды бақылау (емтихан)	20
ЖИЫНТЫҒЫ	100

Оқу курсының мазмұнын іске асыру күнтізбесі (кестесі). Оқытудың және білім берудің әдістері.

Аптасы	Тақырып атауы	Сағат саны	Макс. балл
1	**ДС**. Қазіргі тіл біліміндегі ғылыми парадигма ұғымы. **СС**.1 . Когнитивтік лингвистикадағы концептуалды метафора. **ОБӨЖ 1.** Берілген тапсырмаларды орындау бойынша кеңес беру	5	2 4
	ДС. Тілдің парадигмалық айрықша белгілері. **СС**.2 Заманауй лингвистикалық типологиядағы құрылымдық-салғастырмалы парадигма.	5	2 4
	ОБӨЖ 2. **1 БӨЖ** бойынша кеңес беру		
3	**ДС**. Тіл білімінің парадигмалы кезеңі **СС**. 3. Когнитивтік лингвистиканың теориялық негізі.	5	**2** **4**
	1 БӨЖ : Sınav. Коллоквиум Жеке жоба – дайындық деңгейі жоғары білім алушылар үшін өзекті тақырып бойынша зерттеу жобасын әзірлеуге арналған тапсырма..		25
4	**ДС**. Қазіргі тіл біліміндегі лингвистикалық бағыттар мен мектептер **СС**. Тілдер типологиясы және салғастырмалы типология.	5	2 4
5	**ДС**. Тілтанымдық зерттеулердің функционалды бағыты. **СС**.5 Тілдердің көпөлшемді классификациясы және тіл құрылымындағы типологиялық басымдылық.	5	3 5
6	**ДС**. Генеративтік лингвистика. **СС.6.**Менталды информациялық немесе американдық-батысеуропалық когнитивтік лингвистика.	5	3 5
7	**ДС**. Қазіргі тіл біліміндегі когнитивтік бағыт. **СС.7.** "Қазақ" газетіндегі сыншылдық ой көріністеріне талдау. **ОБӨЖ 3.** Коллоквиум (бақылау жұмысы, тест, эссе). Берілген тапсырманы орындау және өткізу. Бақылау жұмысын орындау.	5	3 5 30
Аралық бақылау 1			**100**
8	**ДС**. Когнитивтік ғылымдағы лингвистикалық теориялар **СС.8.** Қазақстандағы когнитивтік лингвистиканың бағыт-бағдары	5	2 3
	ОБӨЖ 4. 2 БӨЖ бойынша кеңес беру		
9	**ДС**. Тілдік тұлға теориясы. **СС.9.** Көне түркі жазба ескерткіштеріндегі шешендік сөздердің когнитивтік сипаты	5	2 3
	2 СӨЖ: Презентация – белгіленген мәселе бойыншанегізгі қағидаларды слайд,бейнеролик және т.б материалдар арқылы көрсете отырып жасайтын ауызша баяндама.		**20**
10	**ДС**. Тілдік тұлға **құрылымы.** **СС.10.** Шет тілі және лингвистикалық типология	5	2 3
11	**ДС**. Тілтаным құрылымдарын зерттеу теориялары. **СС.11** Тілдердің көпөлшемді классификациясы және тіл құрылымындағы типологиялық басымдылық. **ОБӨЖ 5. 3 БӨЖ бойынша кеңес беру**	5	2 3
12	**ДС**. Жалпы когнитивтік құрылымдар **СС.12** Көпөлшемді, жүйелі лингвистикалық типологияның даму үрдістері.	5	2 3
	3 БӨЖ: Sınav. Коллоквиум Оқу материалын меңгеру сапасын анықтау мақсатымен пәннің оқылған тақырыптары бойынша сұхбаттасу түрінде өткізілетін білім алушының өзіндік жұмысын бақылау формасы	**20**	**20**
13	**ДС**. Ментальды лексикон мәселесі. **СС.13** Тілдердің құрылымдық типтерін анықтау мәселесіне.	5	2 3
	ОБӨЖ 6. Берілген тапсырмаларды орындау бойынша кеңес беру		
14	**ДС**. Әлемнің концептуалдық бейнесі. **СС.14** Қазіргі лингвистиканың негізгі бағыттары және категоризациялау теориясы	5	2 3
15	**СС.15** Шығармашылық тұлға категориясының эстетикалық мәні және теориялық негіздері. **ОБӨЖ 7.** Коллоквиум (бақылау жұмысы, тест, эссе). Берілген тапсырманы орындау және өткізу. Бақылау жұмысын орындау. Емтиханға дайындық мәселесі бойынша кеңес беру.		2 3 **20**
Аралық бақылау 2			**100**
Қорытынды бақылау (емтихан)			**100**
Пән үшін жиынтығы			**100**

Декан ________________________________ **Н.Б.Ем**

Кафедра меңгерушісі ____________________ **М. Ш. Эгамбердиев**

Дәріскер ________________________________ **А. Халел**